

USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Gottwalda a soudců JUDr. Daniela Spratka, Ph.D. a JUDr. Petra Hlušíka, Ph. D. ve věci

navrhovatelky: E.L.

za účasti: 1) P. H.

2) Úřad městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky

sídlem Přemyslovců 63, 709 00 Ostrava – Mariánské Hory a Hulváky

o návrhu na neplatnost volby kandidáta

takto:

I. Návrh se **zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Navrhovatelka se návrhem doručeným Krajskému soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“) dne 18. 10. 2018 domáhala vyslovení neplatnosti volby kandidáta P. H. do Zastupitelstva městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky. V návrhu uvedla, že na základě získaných informací dospěla k výrazným pochybnostem o fakticitě jeho trvalého bydliště v městském obvodu Mariánské Hory a Hulváky, kde byl zvolen do zastupitelstva. V katastru nemovitostí navrhovatelka zjistila, že uvedený kandidát vlastní spolu s manželkou nemovitost – rodinný dům s pozemkem na adrese T. – H., N. P. č. p. X, kde bydlí společně s manželkou a dětmi a každodenně do tohoto bydliště ze svého zaměstnání na radnici Mariánské Hory a Hulváky dojíždí. Skutečný trvalý i faktický pobyt kandidáta je tedy v uvedené obci. V katastru nemovitostí je uvedena adresa bydliště S. 919/1, O. – M. H., což je však adresa obecního bytu, ke kterému byl kandidátovi ukončen nájemní poměr k 31. 1. 2018. Navrhovatelce je známo, že kandidát vlastní ještě byt na ulici P. 11 v O. – M. H., který však pronajímá svému známému P. K. Navrhovatelka dále odkázala na nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl ÚS 9/94. Uvedla, že jestliže kandidát cíleně vybudoval bydlení pro sebe a svou rodinu v jiném okrese, je jednoznačné, že jako zvolený zastupitel nesdílí s lidmi z obce dennodenní život a nelze očekávat, že bude vnímat potřeby obyvatel obce. Trvalý pobyt kandidáta v O. – M. H. je tak pouze fiktivní, a to jen pro potřeby kandidatury v místních volbách v obci Mariánské Hory a Hulváky, kde je již znám z uplynulého volebního období.

Shodu s prvopisem potvrzuje

2. Kandidát, jehož volba byla napadena, Mgr. P. H., se ve věci vyjádřil tak, že je pravdou, že s manželkou vlastní nemovitost v obci T. – H. a že měl nájemní vztah k obecnímu bytu v ulici S. 919/1, který byl ukončen a dále, že je vlastníkem bytu v ulici P. 1098/11, kde má trvalé bydliště pan P. K. Tyto skutečnosti by však neměly být důvodem pro neplatnost jeho volby. Podle platné legislativy členem zastupitelstva městského obvodu může být každý volič, u kterého není překážka ve výkonu volebního práva podle § 4 odst. 2 písm. a) a b) volebního zákona. Trvalé bydliště kandidáta na území městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky není pouze formální a evidenční záležitostí; v M. H. má trvalý pobyt celý svůj život, chodil zde do školky, navštěvoval základní školu, žije zde jeho rodina a mnoho přátel a má tudíž k obvodu silné osobní pouto. Je patriot a nadšenec a aktivně se účastní veřejného života v obvodu, společenských a kulturních událostí, tráví zde nejen pracovní, ale i volný čas. Na životě v obvodu se tedy dennodenně podílí, sdílí s jeho obyvateli běžný život, a to bez ohledu na to, že jsou dny, kdy noc tráví mimo území obvodu; jako předseda hnutí NEZÁVISLÍ cestuje po celé republice a spí na mnoha místech. Spekulace navrhovatelky jsou pouze účelové. Trvalé bydliště si do M. H. a H. nezměnil těsně před datem konání voleb. V uplynulém volebním období působil ve funkci 1. místostarosty obvodu a má za to, že je pro obyvatele obvodu již veřejně známou osobou.
3. Krajský soud po posouzení návrhu dospěl k závěru, že není důvodný. Ve věci rozhodl krajský soud v souladu s § 90 odst. 3 větou za středníkem zákona číslo 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) bez nařízení jednání.
4. Navrhovatelka vybudovala svůj návrh na zpochybnění volby kandidáta do zastupitelského sboru na jeho faktickém bydlišti, které se má nacházet mimo území obce. Její námitky tak směřují výhradně proti připuštění umístění sporného kandidáta na příslušnou kandidátní listinu. Rozhodovací praxe soudů ve volebních věcech je však již dlouhodobě ustálená v závěru, podle kterého se ve volebním soudnictví uplatňuje zásada souslednosti jednotlivých přezkoumávaných volebních fází, což znamená, že po uzavření některé fáze volebního procesu nelze tutéž fázi znovu otevírat a zpětně zpochybňovat. Tato zásada se projevuje v právní úpravě třemi samostatnými řízeními, která spadají pod volební soudnictví, mezi něž patří řízení o ochraně ve věcech seznamu voličů (§ 88 s. ř. s.), řízení o ochraně ve věci registrace kandidátů a kandidátních listin (§ 89 s. ř. s.) a řízení o návrhu na vyslovení neplatnosti voleb, volby kandidáta nebo hlasování (§ 90 s. ř. s.). Rozlišení uvedených fází volebního procesu vyslovil Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 9. 12. 2004, č. j. Vol 11/2004-31, ve kterém konstatoval, že v rámci řízení ve věcech neplatnosti voleb a hlasování podle § 90 a násl. s. ř. s. nelze brojit proti vadám v registraci. K napadání registrace kandidáta slouží samostatné řízení týkající se ochrany ve věcech registrace, upravené v § 89 s. ř. s. V usnesení č. j. Vol 30/2013 – 47, ze dne 18. 2. 2013 Nejvyšší správní soud dodal, že ani nedostatek aktivní legitimace k podání návrhu ve věci registrace kandidátní listiny nelze obcházet tím, že se osoba, která není aktivně legitimována k podání takového návrhu, bude domáhat neplatnosti voleb pouze z důvodů týkajících se pochybení při registraci kandidátních listin (přestože se závěry přijaté v uvedených usneseních týkaly volby prezidenta republiky, resp. senátorů, jsou podle přesvědčení krajského soudu plně použitelné také pro volby do zastupitelstev obcí). Na uvedených závěrech setrvávají jak soudy správní, tak ústavní (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 11. 2016, č. j. Vol 17/2016-56 nebo nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 1/2017, ze dne 21. 2. 2017).

Shodu s prvopisem potvrzuje

5. Nutno dodat, že recentní odborná literatura i aktuální judikatura připouští z uvedeného pravidla výjimky pro případ, že pochybení v předchozích fázích volebního procesu je natolik intenzivní, že je způsobilé vyvolat „zatemnění“ výsledků voleb s tím, že pokud roli síta nesplní včas příslušný registrační úřad, lze se proti takové účelové manipulaci bránit i ex post v řízení o neplatnosti voleb, či volby kandidáta (srov. Blažek, T., Jirásek, J., Molek, P., Pospíšil, P., Sochorová, V., Šebek, P.: Soudní řád správní - online komentář. 3. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2016 – komentář k § 90). V praxi byla uvedená výjimka připuštěna právě v nálezech sp. zn. Pl. ÚS 59/10 a Pl. ÚS 6/2011, ve kterých Ústavní soud řešil excesivní situaci, kdy se k trvalému pobytu v malé obci přihlásilo více osob bezprostředně před konáním komunálních voleb, v případě nálezů Pl. ÚS 6/2011 navíc na jednu adresu spjatou s vlastnickými či závazkovými právy voleného kandidáta a se zjevným úmyslem ovlivnit výsledky voleb ve prospěch tohoto kandidáta. O takovou situaci se však v daném případě zjevně nejedná.
6. Krajský soud dodává, že shora citované ústavní nálezy nezpochybnil, že pro určení obce, ve které může volič realizovat své aktivní a pasivní volební právo podle § 4 odst. 1 zákona číslo 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVZO“), ve spojení s § 5 odst. 1 tohoto zákona, je nadále určující adresa jeho evidovaného trvalého pobytu. Zjišťování materiálního občanství je jen korektivem, který má zabránit zneužití zákonem nastaveného kritéria trvalého pobytu, ale nemá být jeho nahrazením.
7. V posuzované věci má kandidát P. H. podle výpisu z centrální evidence obyvatel evidovaný trvalý pobyt v obvodu M. H. a H. již od roku 1992 (s výjimkou let 1996 – 1999, kdy byl hlášen k trvalému pobytu v obvodu městské části O. J.), tedy od doby, kdy dosáhl věku 15-ti let. Ve věci je také nesporné, že v uplynulém volebním období byl zastupitelem uvedeného městského obvodu, nadto v pozici místostarosty. Nesporně již dlouhodobou prací pro obec v jejím zastupitelstvu kandidát své pouto k obci a životu v ní prokázal.
8. V projednávaném případě se tak nejedná o případ náhlé změny pobytu v souvislosti s aktuálními komunálními volbami, které řešil Ústavní soud v nálezech sp. zn. Pl. ÚS 59/10 a Pl. ÚS 6/2011 a uvedené případy nelze srovnávat. Odlišnost posuzované věci s tou, kterou řešil Ústavní soud v uvedených nálezech, spočívá také v odlišném předmětu zkoumání, protože zatímco Ústavní soud řešil v odkazovaných nálezech materiální občanství ve vztahu k aktivnímu volebnímu právu, navrhovatelka v návrhu zpochybňuje pasivní volební právo zvoleného kandidáta. Jakkoliv platí, že pasivní volební právo kandidáta je v příslušném volebním obvodu navázáno na jeho aktivní volební právo, přesto je zde významných rozdílů, a to především u zvolených kandidátů, u kterých k jejich registraci přistupuje ještě zhodnocení jejich osoby ostatními voliči v provedené volbě. Jinak řečeno, jestliže si voliči někoho ve své obci zvolí, dávají tím najevo, že si přejí založit kvalifikované pouto mezi svou obcí a tímto kandidátem, bez ohledu na intenzitu jeho materiálního občanství. O to více je tak třeba se v postupech soudů v těchto případech sporného pasivního volebního práva vyvarovat jakéhokoli aktivismu ze strany soudů a ingerenci soudu do projevené vůle voličů vyhradit pouze zcela ojedinělým a mimořádně excesivním případům. K tomu krajský soud dodává, že pro volební soudnictví a postup soudů v takovém řízení platí vyvratitelná domněnka, že volební výsledek odpovídá vůli voličů a předložit přesvědčivé důkazy k jejímu vyvrácení je povinností toho, kdo volební pochybení namítá (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. III. ÚS 3468/16 nebo ze dne 10. 2. 2015, sp. zn. III. ÚS 3673/14). Žádná taková excesivní situace

vyžadující zásah soudu a korekci projevené vůle voličů se z obsahu návrhu a jeho příloh nepodává, proto i kdyby připustil zkoumání „materiálního“ občanství napadeného kandidáta až v tomto řízení, důvody pro prohlášení neplatnosti jeho volby by neshledal.

9. Z výše uvedených důvodů krajský soud návrh zamítl.

10. O náhradě nákladů řízení rozhodl krajský soud v souladu s ustanovením § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož ve věcech volebních nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 104 odst. 1 s. ř. s.).

Toto usnesení nabývá právní moci vyvěšením na úřední desku soudu (§ 93 odst. 5 věta druhá s. ř. s.).

Ostrava 25. října 2018

Mgr. Jiří Gottwald
předseda senátu